

Policejní akademie České republiky
Fakulta bezpečnostního managementu
Katedra policejních činností

**Jízda pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek – recidiva (zahraniční
komparace)**

*Driving under the influence of alcohol and other narcotic substances – relapse (foreign
comparisons)*

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Karolína Jacklová

Vedoucí práce: pplk. Mgr. Komárek Jindřich Ph. D.

Rok obhajoby: 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 15.3.2022

Karolína Jacklová

Anotace

Diplomová práce se zabývá recidivou při jízdě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek. Nejdříve se zabývá pojmem recidiva. S recidivou v dopravě jsou spojené důležité právní předpisy, které jsou spojené s řízením pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Zmíněná je i statistika Policie ČR za poslední rok. Práce obsahuje komparaci se Slovenskem, Polskem, Rakouskem a Německem. Porovnání hlavně souvisí s tresty, které jsou často vyšší než u nás. A nakonec v mé praktické části jsou uvedeny rozhovory s příslušníky policie.

Klíčová slova

Recidiva, dopravní nehoda, alkohol, návykové látky, komparace, trestní zákoník

Annotation

The diploma thesis deals with relapse when driving under the influence of alcohol and other addictive substances. First it deals with the concept of relapse. Relapse in transport is usually associated with important legislation that is associated with driving under the influence of alcohol or other addictive substances. The statistics of the Police of the Czech Republic for the last year are also mentioned. The work contains a comparison with Slovakia, Poland, Austria, and Germany. The comparison is mainly related to penalties, which are often higher than in our country. Finally in my practical part, there are interviews with members of the police.

Key words

Relapse, car accident, alcohol, addictive substances, comparison, criminal code

Obsah

1. Úvod	6
2. Recidiva	8
2.1. Obecná recidiva	8
2.2. Druhová recidiva	8
2.3. Speciální recidiva.....	8
2.4. Zvlášť nebezpečná recidiva	9
2.5. Projevy recidivy	9
2.6. Postihy recidivy	9
2.7. Rizikové vlivy	10
2.7.1. Rodinné prostředí	10
2.7.2. Vnější prostředí.....	10
3. Základní právní předpisy	11
3.1. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (o silničním provozu).....	11
3.2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.....	12
3.3. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.....	15
4. Bezpečnost v dopravě	16
5. Alkohol v dopravě	18
5.1. Návykové látky v dopravě	18
5.2. Opatření	19
5.2.1. Bodový systém.....	20
5.2.2. Rehabilitační program.....	21
5.2.3. Alkoholový zámek.....	21
5.2.4. Vzdělávání v oblasti bezpečnosti silničního provozu.....	22
5.2.5. Kampaně v oblasti bezpečnosti silničního provozu	22
5.2.6. Náhodné dechové zkoušky.....	23
6. Dopravní nehody	24
6.1. Identifikace a řešení míst častých dopravních nehod.....	24
6.2. Typologie dopravních nehod	25
6.2.1. Nehodová typologie	25
6.3. Analýza dopravních nehod.....	26
6.4. Projekt VIMOT.....	26

7. Dopravní nehodovost pod vlivem alkoholu a drog – statistika za rok 2021.	28
7.1. Dopravní nehody v krajích	29
7.2. Dopravní nehodovost pod vlivem pod vlivem alkoholu a drog – statistika za rok 2020	29
8. Evropské unie	31
8.1. Limit u porovnávaných zemí	31
8.2. Právní předpisy Evropské Unie	31
9. Porovnání se zahraničím.....	34
9.1. Německo	34
9.1.1. Trestní zákoník Německa	36
9.2. Rakousko	37
9.2.1. Povinné zdokonalování řidičů.....	39
9.2.2. Dopravně-psychologické hodnocení opilých řidičů	40
9.2.3. Trestní zákoník Rakouska.....	40
9.3. Polsko	41
9.3.1. Tresty způsobené vlivem alkoholu.....	42
9.3.2. Polský trestní zákoník – Zákon ze dne 6. června 1997	44
9.4. Slovensko.....	45
9.4.1. Trestní zákoník Slovenska.....	46
10. Národní strategie bezpečnosti silničního provozu 2021-2030.....	48
11. Praktická část.....	49
11.1. Shrnutí	52
12. Závěr	54
13. Použitá literatura.....	56
14. Seznam obrázků.....	59
15. Seznam tabulek.....	60

1. Úvod

Pojem recidiva můžeme pozorovat v trestně právním vymezení, kriminalisticko-statistickém nebo v kriminologickém. Recidiva v dopravě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek je čím dál tím častější problém. Pachatelé řídí pod vlivem návykové látky často páchají dopravní nehody. Náš systém má jistá opatření, které by měly zamezit páchání recidivy v dopravě pod vlivem alkoholu nebo návykové látky. Jedná se například o bodový systém. Každý řidič má dvanáct bodů a po spáchání přestupku se body ubírají. Významným opatřením by mohl být alkoholový zámek, který by měl být nainstalován do každého auta, aby řidiči zamezil odjet s vozidlem pod vlivem. Důležité jsou ale i kampaně, aby lidé měli přehled, co se může stát, pokud usednout za volant pod vlivem návykové látky.

Důležité je porovnání s okolními zeměmi. Porovnání proběhlo s Německem, Rakouskem, Polskem se Slovenskem. Některé země mají jiná opatření, než máme my. Například v Rakousku a Slovensku funguje systém třikrát a dost. Pokud zde řidiči opakovaně porušují pravidla a řídí pod vlivem návykové látky, často je jim řidičské oprávnění odebráno. Získat zpátky ho mohou pouze pokud projdou rehabilitačním programem. Sousední země také mají vyšší pokuty a tresty obecně. Aby se dokázalo předejít recidivě páchané v dopravě pod vlivem alkoholu a jiné návykové látky, je dobré začít už výchovou ve škole. Jedná se o vzdělávání v oblasti bezpečnosti silničního provozu.

Téma diplomové práci jsem si vybrala z toho důvodu, že problém s recidivou v dopravě pod vlivem alkoholu a jiné návykové látky je daleko častější. Osobně mě tohle téma zajímá. Snažila jsem se najít opatření, která by mohla zamezit páchání recidivy pod vlivem alkoholu a návykových látek.

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo kompletně analyzovat problematiku recidivy při jízdě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek a navrhnout opatření, které by mohlo zamezit recidivě. Dále mým cílem bylo komparace se sousedními státy. V mé praktické části bylo mým cílem z výzkumu zjistit, jak nejlépe předejít recidivě konané v dopravě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek.

Teoretická část je rozdělena do několika kapitol. V úvodu práce je zde vysvětlen pojem recidiva a jak recidivu dělíme. Ve druhé kapitole jsem se snažila

vymezit právní úpravu, která se věnuje problematice spojené s požitím alkoholu v dopravě. Ve čtvrté kapitole se věnuji samotné bezpečnosti v dopravě. V páté kapitole jsem popsala účinky alkoholu a jiných návykových látek na řidiče a z toho plynoucí opatření, které by měly zamezit páchání recidivy. Šestá kapitola se věnuje dopravním nehodám, protože řidiči, kteří řídí pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky dost často způsobí dopravní nehodu. Sedmá kapitola se věnuje porovnání dopravní nehodovosti pod vlivem alkoholu a jiné návykové látky za rok 2021 a 2020. Sedmá kapitola pojednává o právních předpisech Evropské unie. A devátá kapitola se věnuje komparaci s okolními státy, které mají jiná opatření k zamezení páchání recidivy.

Praktická část je zpracována na základě metody kvalitativního výzkumu. Konkrétně se jedná o rozhovor.

2. Recidiva

Recidiva v obecném smyslu slova se považuje za opakování určitého jevu. Tento pojem se neobjevuje pouze v právu, ale i v jiných oblastech. V kriminologickém pojetí se recidiva vyznačuje opětovným spácháním trestného činu, bez ohledu na to, zda byl pachatel za svůj předešlý čin odsouzen nebo stíhán.¹ Recidiva je případ, kdy osoba spáchá trestný čin poté, když už byl pravomocně odsouzen za předchozí trestný čin. Aby se jednalo přímo o recidivu, pachatel musí spáchat další trestný čin posléze co odsuzující rozsudek nebo trestní příkaz za předchozí čin nabyl právní moci. V kriminologii se za recidivu považuje opětovné spáchání trestného činu bez toho, aniž by pachatel byl už odsouzený za předcházející trestný čin, či nikoliv.

Trestně právní pojetí recidivy znamená, že se jedinec dopouští trestného činu, přestože byl v minulosti již pravomocně odsouzen.

Rozlišujeme několik druhů recidivy. Na základě kritérií (druh trestného činu, osoba pachatele) rozlišujeme recidivu obecnou, druhovou, speciální a zvlášť nebezpečnou.

2.1. Obecná recidiva

Pachatel opětovně spáchal další trestný čin, poté, co byl pravomocně odsouzen za jakýkoliv trestný čin.

2.2. Druhová recidiva

Jedná se o případy, kdy pachatel spáchal trestný čin určitého druhu a po pravomocném odsouzení spáchá stejný nebo podobný čin.

2.3. Speciální recidiva

Jedná se o případy, kdy pachatel spáchal trestný čin a pro jeho pravomocném odsouzení spáchal opět trestný čin se stejnými znaky skutkové podstaty.

---

¹ NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.*

2.4. Zvlášť nebezpečná recidiva

Za zvlášť nebezpečnou recidivu je považováno, když pachatel, který – již byl potrestaný za spáchání zvlášť závažného úmyslného trestného činu, a přesto znovu zvlášť závažný úmyslný čin spáchal – se dopustil zvlášť závažného trestného činu (některý z uvedených v § 62 nebo jiný úmyslný trestný čin, pro který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let). Za potrestání nelze považovat výkon vazby, přesto, že se vazba výkonu trestu podobá a je započítána do trestu, a to ani v případě, kdy byl celý dřívější trest odnětí svobody odpykán vazbou.

2.5. Projevy recidivy

V případě, že řidič použil omamnou či návykovou látku, projevy mohou být následující:

- Potíže v udržení pozornosti a soustředění se na řízení
- Unáhlené reakce
- Narušená psychomotorická koordinace
- Tendence k rychlé a agresivní jízdě
- Riskování
- Vybočování z jízdního pruhu a ze silnice, vlkovitá jízda a kolize ve velké rychlosti
- Nepřiměřená rychlost
- Nedání přednosti

2.6. Postihy recidivy

Postih recidivy plyne ze zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

(1) Pachateli, který znovu spáchal zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3), ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin potrestán, může soud uložit trest v horní polovině trestní sazby odnětí svobody stanovené v trestním zákoně, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu, jestliže závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem

k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo možnost nápravy pachatele je ztížena.

(2) Horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody může po zvýšení podle odstavce 1 převyšovat dvacet let. Při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let nesmí horní hranice převyšovat třicet let.²

2.7. Rizikové vlivy

Tyto vlivy nás ovlivňují každý den, ať už přímo nebo nepřímo. Existuje řada rizikových vlivů, které mohou vést k recidivě v dopravě pod vlivem návykových alkoholu nebo návykových látek.

2.7.1. Rodinné prostředí

Jistým vlivem k předejití recidivy je rodinné prostředí. Při zkoumání příčin je velká pozornost věnovaná rodině, jak rodina funguje nebo nefunguje. Rodina by měla plnit tyto funkce

- Biologicko-reprodukční
- Ekonomicko-zabezpečovací
- Socializačně-výchovnou
- Emocionální

Pokud rodina neplní tyto funkce, jedná se o dysfunkční rodinu. Tyto zkušenosti z raného dětství se mohou podepsat na vývoji dítěte a mohou mít jistý vliv na recidivu. Pokud sám rodič páchá trestné činy, dítě k tomu má jistý předpoklad, protože v tom prostředí vyrůstá.

2.7.2. Vnější prostředí

Vliv na dítě, kromě rodiny, mají vrstevníci a škola. V tomto případě je dobré, aby škola sama předcházela recidivě. Může se tomu vyhnout uspořádáním různých kampaní nebo přednášek.

---

² Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

3. Základní právní předpisy

Zákony související s recidivou v dopravě pod vlivem alkoholu a jiné návykové látky jsou:

- Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích (o silničním provozu)
- Zákon č. 65/2017 Sb. ze dne 19. ledna 2017 o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 167/1998 Sb. ze dne 11. června 1998 o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky
- Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním
- Zákon č. 250/2016 Sb. ze dne 12. července 2016 o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník
- Zákon č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

3.1. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (o silničním provozu)

§5 – Povinnosti řidiče

(2) Řidič nesmí

a) požití alkoholický nápoj ani jinou látku obsahující alkohol (dále jen „alkoholický nápoj“) nebo užít jinou návykovou látku během jízdy,

b) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky; v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem,

c) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti, jestliže je jeho schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na

zvířeti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,

d) předat řízení vozidla nebo svěřit zvíře osobě, která nesplňuje podmínky podle § 3 odst. 2 a 3 nebo která je pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nebo jejíž schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti je snížena v důsledku jejího zdravotního stavu,³

§125c – Přestupky fyzických osob

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích

b) v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky,

d) se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou,⁴

3.2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 13 - Trestný čin

(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný

a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

---

³ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.

⁴ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.

(2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.⁵

§ 14 - Přečiny a zločiny

(1) Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.

(2) Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

(3) Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.⁶

§ 130 - Návyková látka

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.⁷

§ 143 - Usmrcení z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony.

---

⁵Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

⁶ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

⁷ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 3 smrt nejméně dvou osob.⁸

§ 148 – Ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.⁹

§ 274 – Ohrožení pod vlivem návykové látky

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek¹⁰

§ 360 – Opilství

(1) Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

---

⁸ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

⁹ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

¹⁰ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

(2) Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepříčetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepříčetnosti.¹¹

3.3. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

§ 88j – Zákaz užívat, držet nebo přechovávat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky

Zákaz užívat, držet nebo přechovávat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky se vysloví, byl-li trestný čin, pro který je obviněný stíhán, spáchán v souvislosti s požíváním alkoholických nápojů nebo užíváním jiných návykových látek a současně je dána obava z hrozícího opakování nebo pokračování v takové trestné činnosti, z dokonání trestného činu, o který se obviněný pokusil, nebo spáchání trestného činu, který připravoval nebo kterým hrozil.¹²

---

¹¹ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.

¹² Úplné znění zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Vyd. 5. Praha: Armex, 2010. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-86795-92-8.

4. Bezpečnost v dopravě

Každý, kdo potřebuje být mobilní, musí k tomu mít dopravní prostředek. Od vynálezu automobilu se odehrál obrovský pokrok k bezpečnosti vozidel. Bezpečnostní pásy, airbagy, prvky pasivní a aktivní bezpečnosti, elektronické stabilizační systémy – ESP, ABS, navigační systémy GPS, tempomat, monitorace slepých úhlů, parkovací asistent, zpětná čidla, aktivní noční vidění a protiblokovací brzdové systémy. Tyto systémy jsou jedny z mnoha, které dokázaly zachránit lidský život. Největším rizikovým faktorem ale stále zůstává člověk. Když porovnáme schopnosti člověka s nejnovějšími technologickými vymoženostmi v automobilovém průmyslu, možnosti a schopnosti člověka jsou značně nedokonalé. Schopnosti řidiče mohou být ovlivněny nejrůznějšími nemocemi (cukrovka, infarkt myokardu, mozková mrtvice, epilepsii aj.) nebo procesem stárnutí. Dopravní odborníci se snaží ve všech evropských zemích k dosažení dvou cílů – dopravní bezpečnost pro všechny účastníky dopravy a individuální mobility. Pro oblast lidského činitele, jsou důležité tři okruhy dopravní bezpečnosti:¹³

- Časná předškolní a školní dopravní výchova
- Řidičský výcvik
- Prevence rizika a nehod, rozdělená do dvou kategorií
  - Řízení pod vlivem alkoholu a drog
  - Posouzení rizika z psychologického a medicínského hlediska

Z výsledků projektu Demeter, EUREKA, EUROPOLI, PROMETHEUS a DRIVE (Dedicated road infrastructure for vehicle safety in europe) plyne, že častými příčinami nehod jsou:

- Nadměrná a nevhodná rychlost
- Nepoužívání bezpečnostních pásů
- Konzumace alkoholu a drog před jízdou
- Nedostatečná ochrana osob ve vozidlech
- Nedodržování přestávek u profesionálních řidičů
- Špatná viditelnost druhých vozidel (svícení ve dne)

---

¹³ ŠUCHA, Matúš. *Dopravní psychologie pro praxi: výběr, výcvik a rehabilitace řidičů*. Praha: Grada, 2013. *Psyché (Grada)*. ISBN 978-80-247-4113-0.

- Vysoce riziková místa na silnicích

5. Alkohol v dopravě

Alkohol a jiné návykové látky představují velké riziko v dopravě. Při dopravních nehodách, které se stanou pod vlivem alkoholu každý rok zemře zhruba 50 lidí. Česká republika má nulovou toleranci alkoholu v dopravě. Mezi další země se řadí například Slovensko či Maďarsko. Některé země ale mají jinou toleranci, například Německo 0,5‰.

Alkohol výrazně ovlivňuje naše smyslové vnímání a motorické schopnosti. Jsme pomalejší, vidění se nám zužuje, menší rozlišování barev a zhoršená schopnost vyhodnocení situace.

Pokud má řidič v krvi 0,2 promile, nastává příjemný pocit uvolnění, zhoršuje se schopnost odhadovat vzdálenosti a zároveň se zvyšuje ochota riskovat.

Při hladině alkoholu 0,3 promile roste riziko nehodovosti při řízení motorového vozidla. Řidič nedokáže dostatečně reagovat na situaci, která může nastat a musí se více soustředit. Problém je ale ten, že většina řidičů nepoznává, že jsou ovlivněni alkoholem.

Jakmile řidič dosáhne 0,5 promile alkoholu v krvi, prodlužuje se u něj reakční doba, špatně se soustředí a jeho schopnost zraku adaptovat se na změnu intenzity světla se snižuje.

Když má řidič mezi 0,8 – 1 promile v krvi, čtyřikrát až sedmkrát zvyšuje možnost vzniku dopravní nehody. Zorné pole se zužuje, dochází k poruchám prostorového vidění, řidič jedná impulsivně, riskuje, předjíždí v místech, která jsou nepřehledná a zároveň řidič překračuje povolenou rychlost.

Nad 1,5 promile ubývá schopnost hodnotit své jednání, reakční doba se prodlužuje. Z lidského organismu se vylučuje zhruba 0,12 – 0,18 promile alkoholu za hodinu. Tuhle dobu nelze nijak zkrátit, tělo si s tím musí poradit samo.

5.1. Návykové látky v dopravě

U návykových látek může být situace odlišná. Každý člověk na ně reaguje zcela jinak. Nejzávažnějším problémem v dnešní době je marihuana a metamfetamin. Konzumace marihuany zvyšuje riziko dopravní nehody v průměru na dvojnásobek. Na rozdíl od alkoholu, látka THC může být zjištělná v těle i po 3 týdnech.

Způsobnost k řízení mohou ovlivňovat i běžné léky. Mohou to být léky na vysoký tlak, léky na cukrovku, léky na spaní nebo různé druhy psychofarmak. Oproti alkoholu není možné určit potřebnou dobu k vyloučení návykové látky.

Kanabiniody neboli marihuana, účinkují na řidiče tak, že řidič reaguje zpomaleně, působí ospalým dojmem, často je nepozorný a přehlíží značky. Zároveň z důvodu rozšíření zornic, řidiči hrozí nebezpečí oslnění protijedoucím vozidlem.

Mezi halucinogeny patří například LSD nebo lysohlávka. Ta na řidiče působí tak, že řidič ztrácí úplně svoji pozornost, koordinaci a nedokáže rozlišit realitu od představ. Řízení vozidla není vůbec možné, ale i bez užití drogy. Dochází totiž k tzv. flashbackům.

Dalším typem návykové látky jsou stimulanty. Do této skupiny patří například pervitin nebo látky typu extáze. Řidič, který je pod vlivem pervitinu, dost často jezdí rychlou jízdou s nedostatečnou pozorností. Svoje schopnosti přeceňuje, protože mu stoupne sebevědomí a z tohoto důvodu se řidič dopouští dopravních chyb. Řidič po požití této látky také má zhoršenou reakci na světlo a ztrácí smysl pro realitu.

Opioidy (heroin) způsobují centrální útlum. Řidič má zpomalenou motoriku, prodlužuje se čas reakce. Nebezpečná je také apatie a ospalost. Pokud tuto látku řidič užívá dlouhodobě, působí dojmem klidného a vyrovnaného člověka. Jenom ale do doby, než se začne objevovat syndrom z odnětí (jedná se o stav podobný odvykání), to řidič není schopen řídit motorové vozidlo.

Řízení také ovlivňují sedativa, hypnotika a anxiolytika (léky proti úzkosti, antidepresiva, léky proti bolesti aj.). Dochází k celkovému útlumu, řidič může vypadat ospale, ale pokud je na látku zvyklý, nemusí docházet ke zhoršené schopnosti řídit vozidlo.

Těkavé látky (toluen) řidiče povzbuzují. Řidič přeceňuje své schopnosti, porucha koncentrace, opožděné reakce nebo ospalost.

5.2. Opatření

Aby se dokázalo předejít recidivě v dopravě pod vlivem alkoholu a návykových látek musí se zavést několik opatření. Mezi nejznámější opatření,

kteře mohou vést ke snížení recidivy jsou – bodový systém, alkoholový zámek a rehabilitační program.

5.2.1. Bodový systém

Jistým opatřením je bodový systém, který má za úkol zvýšit bezpečnosti silničního provozu. Řidiči za požití alkoholu a drog v dopravě platí vysoké pokuty a následně přicházejí o body. Některé to dostatečně odradí, jiní nadále řídí bez řidičského průkazu a dopouští se přestupků. Nově ministerstvo dopravy navrhuje výrazné změny. Ze současných 5 úrovní – 7, 5, 4, 3 a body, se přejde na tři úrovně – 6, 4 a 2 body. Zjednodušení má přispět ke zjednodušení a k přehlednosti.¹⁴

Tabulka 1- Bodový systém

Přestupek	Současná pokuta ve správním řízení (Kč)	Nová pokuta ve správním řízení (Kč)	Současné body	Nové body	Současný zákaz řízení (měsíce)	Nový zákaz řízení (měsíce)
Jízda pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky	2 500 – 20 000	7 000 – 25 000	7 (nad 0,3‰)	6 (nad 0,3‰)	6 až 12	6 až 18
Stav vylučující způsobilost	25 000 – 50 000	7 000 – 25 000	7	6	12 až 24	6 až 18
Odmítnutí podrobení se testu na	25 000 – 50 000	25 000 – 75 000	7	6	12 až 24	18 až 36

¹⁴ Přestupky [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2022 [cit. 2022-01-31]. Dostupné z: <https://www.mdcz.cz/bodovysystem/prestupky>

alkohol a jiné návykové látky						
-------------------------------	--	--	--	--	--	--

15

5.2.2. Rehabilitační program

V posledních letech proběhlo pár rehabilitačních programů, které realizovalo Centrum dopravního výzkumu. Například ‚Program pro dospělé pachatele trestné činnosti spojené s dopravou, zejména řízení pod vlivem alkoholu‘. V roce 2014 byly programy zavedeny pro klienty Probační a mediační služby ČR, a to v rámci 13 probačních okresů se zaměřením na řízení pod vlivem alkoholu.

V letech 2014–2016 proběhlo celkem 45 běhů rehabilitačních programů.

V zahraničí jsou rehabilitační programy realizovány skoro ve všech evropských zemích, v USA, Kanadě i Austrálii. Dlouhodobé statistiky dokazují, že absolvování rehabilitačního programu vede ke snížení recidivy zhruba o 50 %. Výzkumy ze zahraničí také ukazují, že nejvyšší efektivity dosahují programy v kombinaci s odebráním řidičského oprávnění nebo s alkoholovým zámkem (alkoholový zámek pro vybrané skupiny řidičů preferuje 70% české populace).¹⁶

Dokončení programu by mělo být podmínkou k opětovnému získání řidičského oprávnění. Program by měl obsahovat vzdělávání a rehabilitační prvky. Absolvování by mělo být povinné. Velikost skupiny by neměla přesáhnout 10 účastníků. Pro recidivisty by program měl být opakován.¹⁷

5.2.3. Alkoholový zámek

Cílem alkoholového zámku je zabránit, aby řidič s vozem odjel v případě, že je pod vlivem alkoholu. Při nastartování motoru se řidič musí podrobit dechové

¹⁵ *Přestupky [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2022 [cit. 2022-01-31]. Dostupné z: <https://www.mdcz.cz/bodovysystem/prestupky>*

¹⁶ *Metodika výuky a hodnocení provinilých řidičů, pachatelů přestupků a trestných činů v dopravě [online]. Centrum dopravního výzkumu, 2016 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.mdcz.cz/getattachment/Dokumenty/Veda-a-vyzkum/Certifikovane-metodiky/Ostatni-metodiky/Metodika-vyuky-a-hodnoceni-provinilych-ridicu,-pac/ME379D~1.PDF.aspx>*

¹⁷ *Nejlepší příklady opatření pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Evropská unie: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-15252-8.*

zkoušce, aby se zjistilo, zda je pod vlivem či nikoliv. Alkoholový zámeček je kalibrován v souladu s limitem platným v každé zemi pro povolené množství alkoholu. Zámeček představuje pouhou pomůcku a nezbavuje řidiče odpovědnosti. Je to vždy řidič, kdo je odpovědný za to, aby byl střízlivý a jezdil s vozem bezpečně.¹⁸ V několika zemích Evropské unie už je alkoholový zámeček zaveden, například ve Švédsku, Francii, Itálii, Polsku, Rakousku, Finsku nebo v Litvě. V Nizozemí byl tento projekt zrušen z legálních důvodů. Program slouží hlavně pro řidiče, kteří už pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky řídili. Dle dostupných informací z Evropské unie, se o 50 % snížili dopravní nehody.

5.2.4. Vzdělávání v oblasti bezpečnosti silničního provozu

Jedno z řešení, jak předejít recidivě v dopravě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek může začít vzděláváním v raném věku. Vzdělávání obvykle probíhá ve školních prostorách a zaměřuje se na různé režimy dopravy. Děti středních škol a lidé vyššího věku jsou do provozu vzdělávání zapojováni méně často. Přitom právě studenti na středních školách by měli vzděláváním v oblasti bezpečnosti silničního provozu procházet častěji a to proto, že většina studentů si během střední školy dělá autoškolu. Na vzdělání by se měl klást důraz z toho důvodu, aby mladí řidiči neusedali za volant pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Vzdělávání probíhá kombinací znalostí, dovedností a postojů.¹⁹

5.2.5. Kampaně v oblasti bezpečnosti silničního provozu

Kampaně samy o sobě bohužel nemají takový vliv na bezpečnost silničního provozu. Slouží jako podpora dalších opatření, stejně jako legislativa a vymáhání. Účelem je informovat o speciálních problémech, v tomto případě to může být informovanost o recidivě v dopravě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek, a zároveň kampaň může vysvětlovat i konkrétní opatření. Hlavním účelem je změnit chování – aby řidič opakovaně nepoužíval alkohol nebo jiné návykové látky

---

¹⁸ *Metodika výuky a výcviku pro vstupní vzdělávání zkušební komisaře a pro následné periodické vzdělávání zkušební komisaře [online]. Brno: Centrum dopravního výzkumu, 2016 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.mdcv.cz/getattachment/Dokumenty/Veda-a-vyzkum/Certifikovane-metodiky/Ostatni-metodiky/Metodika-vyuky-a-hodnoceni-provinilych-ridicu,-pac/ME379D-1.PDF.aspx>*

¹⁹ *Nejlepší příklady opatření pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu.* Evropská unie: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-15252-8.

před jízdou. Kampaň musí být krátká, jasná a jednoznačná. Důležité také je využití sociálních sítí, médií, billboardů, letáku, televize a rozhlas, aby se kampaň rozšířila mezi co nejvíc lidí. ²⁰

5.2.6. Náhodné dechové zkoušky

Účelem je zjistit řidiče, kteří překročili stanovenou hodnotu alkoholu v krvi. Policie zastavuje řidiče a zjišťuje, zda požili alkohol bez ohledu na to, jestli jsou podezřelí. Náhodné dechové zkoušky jsou v evropských zemích běžné. ²¹

---

²⁰ *Nejlepší příklady opatření pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu.* Evropská unie: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-15252-8.

²¹ *Nejlepší příklady opatření pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu.* Evropská unie: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-15252-8.

6. Dopravní nehody

Pojem dopravní nehoda je definován v zákoně č. 361/2000 Sb., o silničním provozu. Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.²² Dopravní nehody a příčiny můžeme rozdělit do dvou skupiny. A to na příčinu objektivní a příčinu subjektivní.

Objektivní příčinou je dlouhodobý ukazatel dopravních nehod. Tyto nehody jsou v souvislosti s technickým stavem prostředků a okolního prostředí. Na objektivní příčině dopravní nehody se člověk nepodílí přímo.²³

Subjektivní příčinou už je ale selhání člověka. Toto selhání vede ke katastrofální dopravním nehodám, ale i k jejich následkům. Řidič svým jednáním ohrožuje nejen sebe, ale i okolní účastníky dopravních prostředků.²⁴

Pokud řidič požije před jízdou alkohol nebo jinou návykovou látku, může to vést k dopravní nehodě. Policisté mají vytipovaná místa, kde často chytnout řidiče pod vlivem návykové látky.

6.1. Identifikace a řešení míst častých dopravních nehod

Příčin dopravních nehod může být opravdu mnoho. Příčiny nehod se třídí do různých hledisek. Tím může být například

- Právní hledisko – příčinou nehody může být chybování řidiče například pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky
- Hledisko vlivu pozemní komunikace
- Psychologické hledisko
- A jiné další

---

²² Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.

²³ CHMELÍK, Jan. *Dopravní nehody*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 9788073802110.

²⁴ CHMELÍK, Jan. *Dopravní nehody*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 9788073802110.

6.2. Typologie dopravních nehod

Typologie je efektivní nástroj pro identifikaci častých míst dopravních nehod a následně jejich analýzu. Typologie také slouží k hledání účinných opatření.

Jedná se o systém třídění dopravních nehod podle určitých vlastností. Eliminace častých dopravních nehod probíhá ve třech krocích.

1. Analýza obecných zákonitostí vzniku dopravní nehody (jízdni manévry)
2. Analýza typů dopravních nehod (dle nehodové typologie)
3. Stanovení vhodných opatření, které eliminují místa častých dopravních nehod ²⁵

6.2.1. Nehodová typologie

V této typologii je uplatňován aspekt okolností vzniku dopravních nehod. Katalog celkem obsahuje 10 nadřazených hlavních skupin se 107 typy. Zde je pouze základní přehled nehodové typologie.

Hlavní skupina 0

Nehody individuální

Hlavní skupiny 1

Nehody mezi vozidly stejného směru mimo oblast křižovatky

Hlavní skupiny 2

Nehody mezi vozidly opačného směru mimo oblast křižovatky

Hlavní skupiny 3

Nehody na křižovatkách při odbočování, couvání, otáčení a najetí zezadu – směr ze stejného ramene

Hlavní skupiny 4

Nehody na křižovatkách při odbočování a otáčení – ve směru z protilehlých ramen

Hlavní skupiny 5

Nehody na křižovatkách při odbočování vozidel vjíždějících ze sousedních ramen křižovatky a při vyjíždění od okraje vozovky

Hlavní skupiny 6

---

²⁵ ANDRES, Josef a Josef MIKULÍK. *Metodika identifikace a řešení míst častých dopravních nehod*. Brno: Centrum dopravního výzkumu, 2001. ISBN 80-902141-9-3.

Nehody s chodci

Hlavní skupiny 7

Nehody se stojícími nebo parkujícími vozidly

Hlavní skupiny 8

Nehody se zvěří a železniční dopravou

Hlavní skupiny 9

Jiné nehody²⁶

6.3. Analýza dopravních nehod

Abychom mohli řešit místa častých dopravních nehod, je důležité provést analýzu. Důležitým krokem je získání základního obrazu o nehodách. Liší se to z hlediska:

- Časového výskytu – den/noc, ...
- Povětrnostní podmínky – déšť, mlha, ...
- Místa – častá koncentrace nehod, ...
- Druh – nehoda s jiným vozidlem, nehoda s chodcem, ...
- Příčina – jízda pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky ²⁷

6.4. Projekt VIMOT

Cílem projektu VIMOT je získávání, analýza a využití elektronických nehodových dat ze záznamníků údajů o dopravní nehodě, které jsou umístěn v motorových vozidlech. Díky tomuto projektu vznikla aplikace Nařízení Evropského Parlamentu a Rady Evropské unie 2019/2144 z 27. listopadu 2019. Tato aplikace předpokládá, že motorová vozidla kategorie M1 a N1 budou vybaveny těmito zapisovači. Zapisovače zaznamenávají:²⁸

- Rychlost vozidla
- Brzdění
- Polohu a náklon vozidla na silnici

---

²⁶ ANDRES, Josef a Josef MIKULÍK. *Metodika identifikace a řešení míst častých dopravních nehod*. Brno: Centrum dopravního výzkumu, 2001. ISBN 80-902141-9-3.

²⁷ ANDRES, Josef a Josef MIKULÍK. *Metodika identifikace a řešení míst častých dopravních nehod*. Brno: Centrum dopravního výzkumu, 2001. ISBN 80-902141-9-3.

²⁸ *Inovativní metoda k odhalování trestných činů v silniční dopravě s využitím elektronických nehodových dat*. Praha: ČVUT - Fakulta dopravní, 2020. ISBN 978-80-01-06704-8.

- Stav vozidla

Aktivace všech bezpečnostních systémů

7. Dopravní nehodovost pod vlivem alkoholu a drog – statistika za rok 2021

Za rok 2021 bylo u 4 452 (oproti roku 2020 pokles od 34 nehod) nehod u viníka zjištěno požití alkoholu. Při těchto nehodách došlo k celkem 41 (pokles oproti roku 2020) usmrcení osob. Přítomnost drog byla zjištěna v 319 případech nehod (růst o 58 případů oproti roku 2020). A v 84 případech se u řidiče potvrdila přítomnost alkoholu a drog současně.²⁹

Tabulka 2 - Nehody zaviněné pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek

Nehody zaviněné pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek	Počet nehod	Rozdíl nehod oproti roku 2020	Počet usmrcení	Rozdíl v počtu usmrcených oproti roku 2020
Alkohol u viníka do 0,24‰	184	21	3	2
Alkohol u viníka 0,24 až 0,5‰	288	4	2	-1
Alkohol u viníka 0,6 až 0,8‰	248	-2	1	6-
Alkohol u viníka 0,8 až 1,0‰	207	16	1	-2
Alkohol u viníka 1,0 až 1,5‰	679	8	7	-3
Alkohol u viníka 1,4‰ a více	2762	-110	24	2
Alkohol a drogy	84	29	3	-1
Alkohol celkem	4452	-34	41	-9
Drogy celkem	319	58	8	-4

²⁹ Statistika nehodovosti za rok 2021 [online]. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2022 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

7.1. Dopravní nehody v krajích

Nejvíce dopravních nehod pod vlivem alkoholu se stalo ve Středočeském kraji (587 nehod), Jihomoravském kraji (486 nehod) a Moravskoslezském kraji (452 nehod).

Drogy se u viníka prokázaly nejvíce v kraji Ústeckém, Středočeském a Plzeňském.³⁰

Tabulka 3 - Dopravní nehody v krajích

Kraje	Celkem nehod	Z toho alkohol	Z toho drogy
Hl. m. Praha	17 510	425	23
Středočeský	14 954	587	34
Jihočeský	4 322	335	26
Plzeňský	3 914	285	34
Ústecký	11 232	378	51
Královehradecký	4 913	210	13
Jihomoravský	6 364	486	22
Moravskoslezský	10 006	452	27
Olomoucký	5 327	255	14
Zlínský	4 519	236	10
Vysočina	4 773	146	11
Pardubický	4 391	211	15
Liberecký	4 641	197	23
Karlovarský	2 466	138	14
Celkem	99 332	4 341	317

7.2. Dopravní nehodovost pod vlivem pod vlivem alkoholu a drog – statistika za rok 2020

³⁰ Statistika nehodovosti za rok 2021 [online]. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2022 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Pro srovnání jsem zde uvedla i statistiku za rok 2020, abychom to mohli srovnat.

Tabulka 4 - Statistika dopravních nehod pod vlivem alkoholu a NL 2020

Nehody zaviněné pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek	Počet nehod	Počet usmrcení
Alkohol u viníka do 0,24‰	163	1
Alkohol u viníka 0,24 až 0,5‰	284	3
Alkohol u viníka 0,6 až 0,8‰	250	7
Alkohol u viníka 0,8 až 1,0‰	191	3
Alkohol u viníka 1,0 až 1,5‰	671	10
Alkohol u viníka 1,4‰ a více	2 872	22
Alkohol a drogy	55	4
Alkohol celkem	4 486	50
Drogy celkem	261	12

Oproti roku 2021 bylo méně dopravních nehod.

8. Evropské unie

Zhruba 25 % všech nehod v Evropě souvisí s použitím alkoholu. Se zvyšující se hladinou alkoholu v krvi roste i četnost způsobených nehod. Ve srovnání se střízlivým řidičem a řidičem, který má v alkoholu 0,5‰ je hrozba nehody 2,7 x vyšší než u střízlivého řidiče.

Prevence k tomu, aby méně řidičů usedalo za volant s alkoholem v krvi mohou být následující:

- Provádět náhodnou kontrolu pomocí dechových zkoušek pro všechny řidiče, ne jenom pro ty podezřelé
- Zvýšit šanci na dopadení prováděním náhodných dechových zkoušek v místech, kde se očekává řízení pod vlivem alkoholu
- Alkoholový zámek ve všech autech
- Mít lepší veřejné kampaně a vzdělávací programy

8.1. Limit u porovnávaných zemí

Limit obsahu alkoholu v krvi se v zemích Evropské unie liší. Do své tabulky níže, jsem si vybrala země, které následně budu porovnávat v další kapitole.

Tabulka 5 - Limit alkoholu EU

Země	Limit alkoholu v krvi
Česká republika	0
Slovensko	0
Německo	0,5
Polsko	0,2
Rakousko	0,5

8.2. Právní předpisy Evropské Unie

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/413 ze dne 11. března 2015 o usnadnění přeshraniční výměny informací o dopravních deliktech v oblasti bezpečnosti silničního provozu

- Vymezuje definice – řízení pod vlivem alkoholu, řízení vozidla po vlivem alkoholu, řízení pod vlivem drog a řízení vozidla pod vlivem drog nebo jiných návykových látek

Rozhodnutí 93/704/ES o vytvoření databáze EU týkající se dopravních nehod v provozu na pozemních komunikacích

- Evropská unie musí vést statistiky o dopravních nehodách na pozemních komunikacích, předávat tyto zprávy každý rok Evropské komisi

Směrnice (EU) 2015/413 – sdílení informací o dopravních deliktech

- Stanovuje pravidla pro snížení beztrestnosti pro zahraniční řidiče, kteří spáchají nebezpečný dopravní delikt tím, že policejním orgánům ze všech různých zemí evropské unie usnadňují sdílet informace pro identifikaci pachatele. Směrnice se vztahuje na více deliktů, ale z mého pohledu jsou důležité tyto dva delikty – řízení vozidla pod vlivem alkoholu a pod vlivem drog.

Doporučení komise ze dne 17. ledna 2001 o nejvyšším povoleném obsahu alkoholu v krvi (BAC) pro řidiče motorových vozidel

- Všechny členské státy by měli přijmout maximální obsah alkoholu v krvi ve výši 0,5 mg/ml nebo nižší pro řidiče motorového vozidla (V ČR povoleno 0 naopak v Německu 0,5)
- Všechny členské státy by měly přijmout namátkové dechové zkoušky, aby odradily řidiče od pití alkoholu do té míry, aby každý řidič měl reálnou statistickou pravděpodobnost, že bude alespoň jednou za tři roky podroben zkoušce podle aktuálních osvědčených postupů
- Všechny členské státy by měly usilovat o přijetí návrhu směrnice o měřicích přístrojích za účelem harmonizace přesnosti zařízení pro dechové zkoušky na alkohol³¹

---

³¹ Doporučení komise ze dne 17. ledna 2001 o nejvyšším povoleném obsahu alkoholu v krvi (BAC) pro řidiče motorových vozidel. In: . Evropská unie: EUR-lex, 2001, ročník 2001, 32001H0115. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32001H0115>

Usnesení rady ze dne 27. listopady 2003 o boji proti dopadu užívání psychoaktivních látek při dopravních nehodách

- Vědecký výzkum ukazuje, že psychoaktivní látky mohou vážně narušit schopnost řízení, zejména tím, že ovlivňují psychomotorické funkce řidičů, a být tak příčinou dopravních nehod; s ohledem také na dopady dopravních nehod na zdravotní, sociální, pracovní a bezpečnostní úroveň v členských státech EU³²

---

³² Usnesení rady ze dne 27. listopady 2003 o boji proti dopadu užívání psychoaktivních látek při dopravních nehodách. In: . Evropská unie: EUR-lex, 2003, ročník 2003, 32004G0422. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004G0422%2801%29>

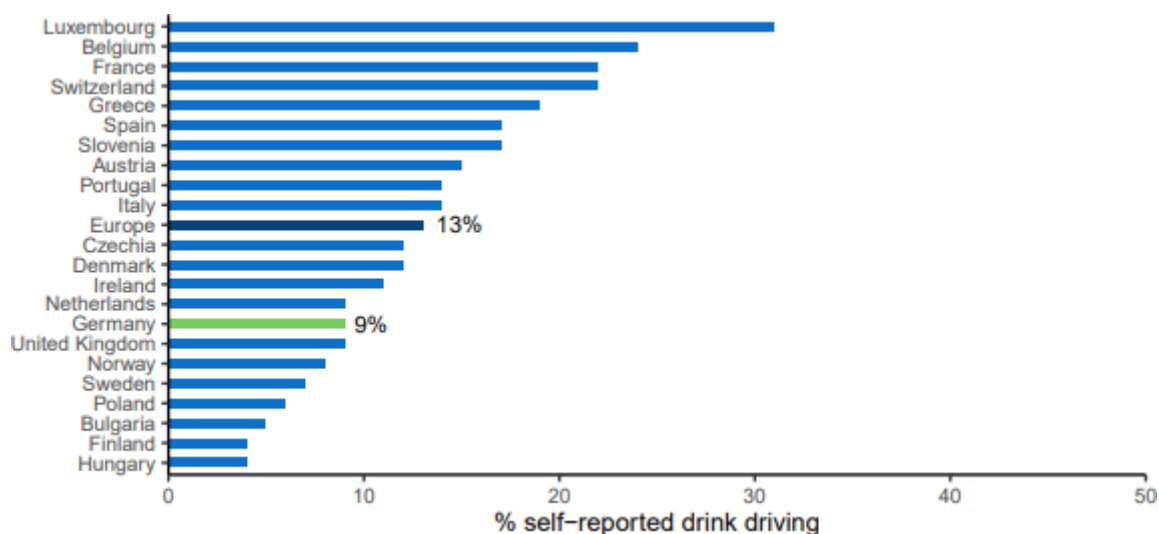
9. Porovnání se zahraničím

Ve své práci jsem se rozhodla porovnat tyto následující země – Německo, Rakousko, Polsko a Slovensko. V této kapitole se zaměřím zvláště na každou zemi a podíváme se na jejich zákony.

Dobré srovnání v řízení pod vlivem alkoholu není mezi státy Evropské unie možný. Každá země má jiné metody výzkumu a některé země, mají vyšší limit alkoholu v krvi.

9.1. Německo

Dle zdroje ESRA z roku 2018, má Německo nižší percentil řízení pod vlivem alkoholu, než je Evropský průměr 13 %.³³ V případě, že dojde k recidivě v dopravních nehodách pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, dojde k automatickému uložení pokuty nad úroveň běžné sazby. V Německu je hranice bodů pouze 8. Pokud se vybudujete, hrozí Vám zákaz řízení minimálně na půl roku. Za recidivu za volantem pod vlivem alkoholu nebo návykových látek řidiči hrozí odebrání 3 bodů.

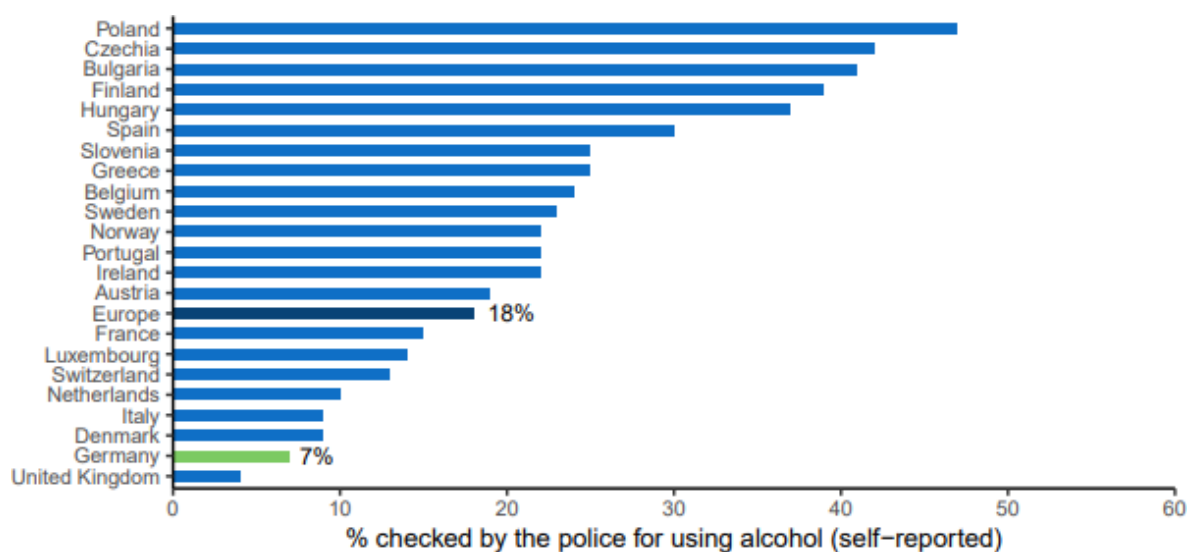
Obrázek 1 - Německo EU limit

³³ Country profiles [online]. Evropská unie: European commission, 2018 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/transport/road_safety/statistics-and-analysis/data-and-analysis/country-profiles_en

Tabulka 6 - Limit alkoholu Německo

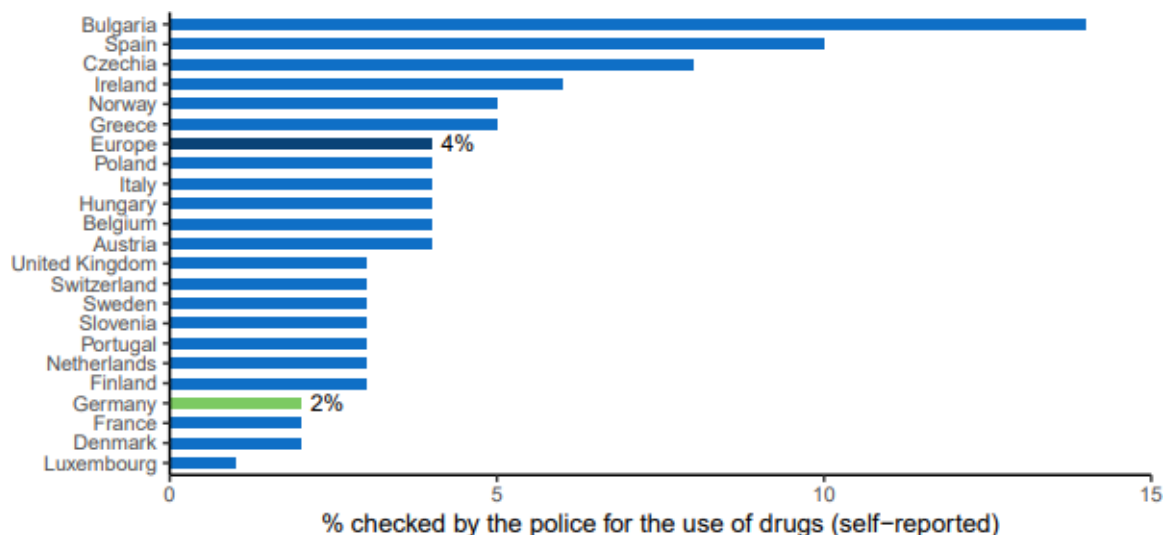
Povolené množství alkoholu	Promile
Obecná populace	0,5
Začínající řidič	0
Profesionální řidič	0,5

Procento řidičů, kteří uvedli, že byli zkontrolováni policií kvůli požití alkoholu alespoň jednou za posledních 12 měsíců.

Obrázek 2 - Německo alkohol kontrola

Procento řidičů, kteří uvedli, že byli zkontrolováni policií kvůli požití drog alespoň jednou za posledních 12 měsíců.

Obrázek 3 - Německo drogy kontrola

9.1.1. Trestní zákoník Německa

§142 – Nedovolené vzdálení se z místa nehody

(1) Kdo se jako účastník dopravní nehody vzdálí po nehodě v silničním provozu z místa nehody dříve než

1. umožnil ve prospěch jiných účastníků na nehodě a poškozených zjištění své osoby, svého vozidla a formy své účasti a oznámil, že je účasten na nehodě nebo
2. čekal podle okolností případu přiměřenou dobu, než byl někdo připraven učinit zjištění,

trestá se trestem odnětí svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Podle odstavce 1 se trestá také účastník nehody, který se

1. po uplynutí čekací doby (odstavec 1 č. 2) nebo
2. oprávněně nebo omluveně,

vzdálil z místa nehody a neumožnil neprodleně dodatečná zjištění.

(3) Povinnosti umožnit dodatečná zjištění vyhoví účastník nehody, jestliže oprávněným (odstavec 1 č. 1) nebo nejbližše umístěné policejní služebně sdělí, že byl účasten na nehodě, a jestliže uvede svoji adresu, svůj pobyt a stejně tak poznávací značku a místo stání svého vozidla a toto dá k dispozici k neprodleným

zjištěním v době, která je pro něho akceptovatelná. To neplatí, jestliže svým chováním záměrně zmaří zjištění.³⁴

§315c – Ohrožení silničního provozu

(1) Kdo v silničním provozu

1. řídí vozidlo,

- a) ačkoliv v důsledku požití alkoholických nápojů nebo jiných omamných látek nebo

a tím ohrozí tělo nebo život jiného nebo cizí věci významné hodnoty, trestá se trestem odnětí svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.

(2) V případech odstavce 1 č. 1 je pokus trestný.

(3) Kdo v případech odstavce 1

1. z nedbalosti způsobí nebezpečí nebo

2. jedná nedbale a z nedbalosti způsobí nebezpečí,

trestá se trestem odnětí svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.³⁵

9.2. Rakousko

V Rakousku je procentuálně řízení pod vlivem alkoholu o něco vyšší, než je evropský průměr.³⁶

V Rakousku platí pravidlo třikrát a dost. Znamená to, že se přestupky zaznamenávají do záznamového systému. Celkem je definováno 13 dopravních přestupků, které jsou vážné a po spáchání tohoto přestupku jsou zaznamenány do místního i centrální registru řidičů. Do tohoto seznamu patří jízda na červenou, nedání přednosti v jízdě, ale hlavně jízda pod vlivem alkoholu nebo návykové látky. Po spáchání přestupku nastávají tři fáze. Po prvním spáchání přestupku je udělena řidiči pokuta. Pokuta bývá obvykle hodně velká, pokud je přestupek

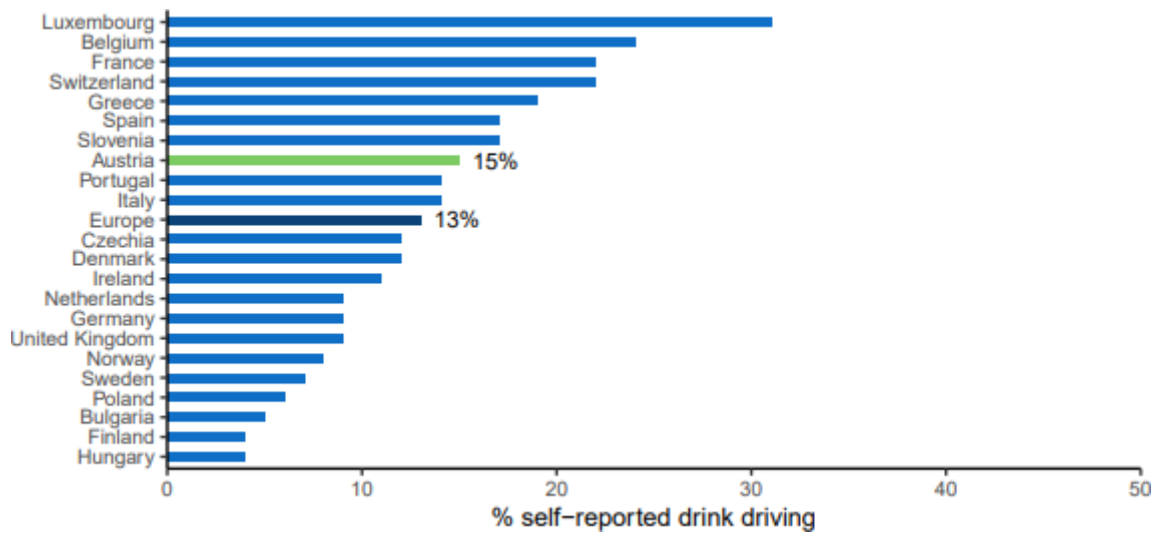
---

³⁴ Trestní zákoník Spolkové republiky Německo. In: . Německo: překlad - beck-online.start, 2014, 01. 01. 2014, není uvedeno. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&groupIndex=1&rowIndex=0>

³⁵ Trestní zákoník Spolkové republiky Německo. In: . Německo: překlad - beck-online.start, 2014, 01. 01. 2014, není uvedeno. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&groupIndex=1&rowIndex=0>

³⁶ Country profiles [online]. Evropská unie: European commission, 2018 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/transport/road_safety/statistics-and-analysis/data-and-analysis/country-profiles_en

spáchán pod vlivem alkoholu nebo návykové látky. Spáchá-li řidič přestupek znovu do dvou let od prvního přestupku, čeká ho přeškolení. Poslední fází je odebrání řidičáku.

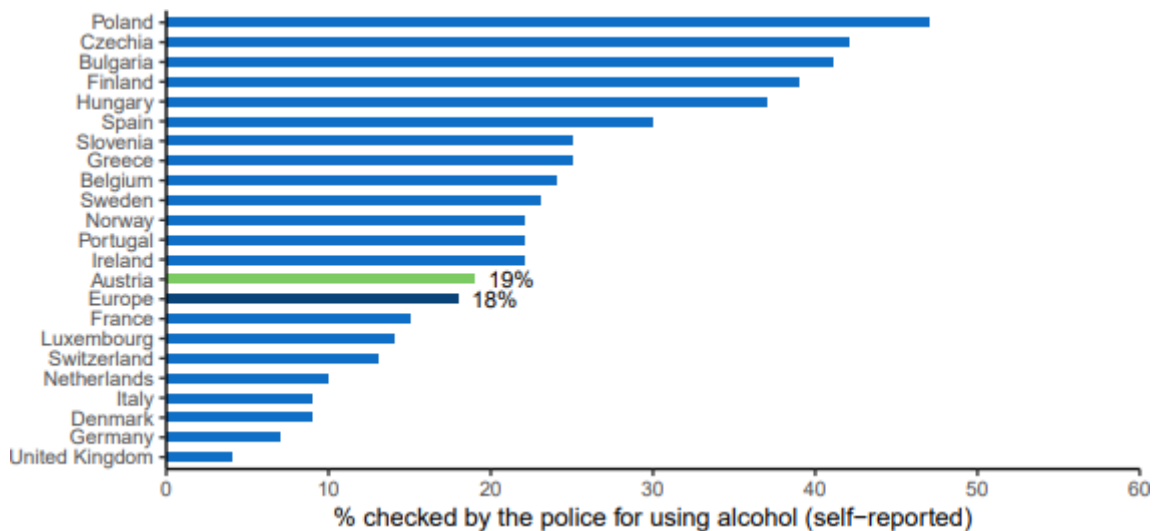

Obrázek 4 - Rakousko EU limit

Tabulka 7 - Limit alkoholu Rakousko

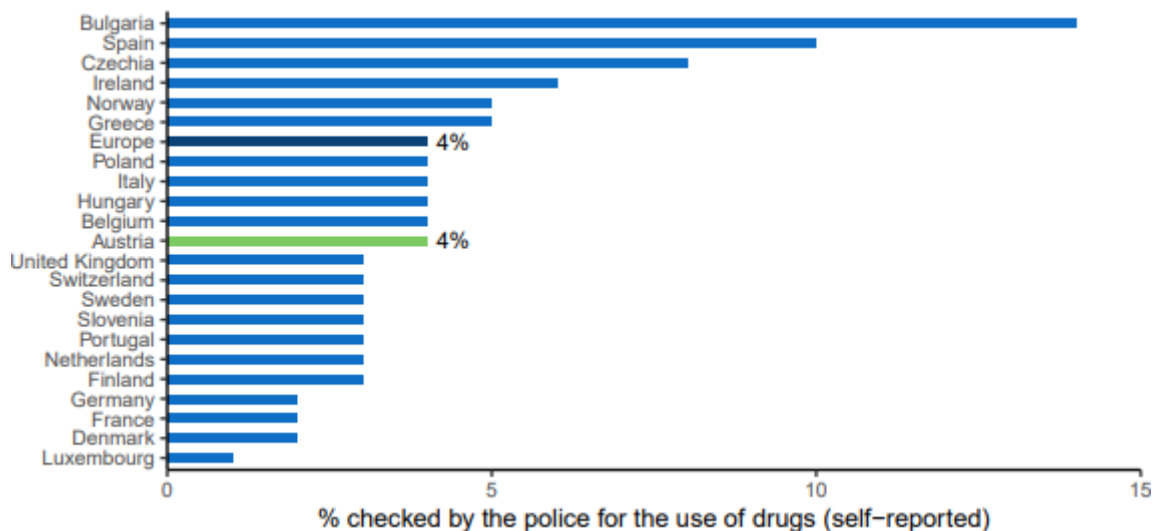
Povolené množství alkoholu	Promile
Obecná populace	0,5
Začínající řidič	0,1
Profesionální řidič	0,1

Procento řidičů, kteří uvedli, že byli zkontrolováni policií kvůli požití alkoholu alespoň jednou za posledních 12 měsíců.

Obrázek 5 - Rakousko alkohol kontrola

Procento řidičů, kteří uvedli, že byli zkontrolováni policií kvůli požití drog alespoň jednou za posledních 12 měsíců.

Obrázek 6 - Rakousko drogy kontrola

9.2.1. Povinné zdokonalování řidičů

Tento program je pro řidiče, kteří se dopustili závažných přestupků, jako je řízení pod vlivem alkoholu. Kurz je povinný pro opětovné získání řidičského průkazu. Kurzů se účastní 6 až 11 účastníků a obsahují 15 lekcí, každá s dobou trvání

50 minut. Kurzy jsou rozděleny do pěti setkání. Setkání jsou oddělena intervalem nejméně dvou dnů. Celý kurz trvá nejméně 22 dnů.³⁷

9.2.2. Dopravně-psychologické hodnocení opilých řidičů

Jakmile se zjistí, že řidič s hladinou alkoholu 1,16‰ nebo vyšší, odmítne dechovou zkoušku, dle zákona musí projít dopravně-psychologickým hodnocením. Účelem tohoto hodnocení je předpovědět pravděpodobnosti jízdy pod vlivem alkoholu do budoucna. Dopravně-psychologické hodnocení se sestává z prověrky výkonnosti a z prověrky osobnosti, kterým předchází lékařská prohlídka. Doba zkoumání trvá přibližně 4 hodiny. Jestliže vyjde hodnocení negativní, řidičský průkaz je odebrán, nejméně na 4 měsíce, řidič dostane pokutu a musí se zúčastnit povinného kurzu.³⁸

9.2.3. Trestní zákoník Rakouska

Federální zákon ze dne 23. ledna 1974 o jednáních stíhaných soudem
§17 (1) Za zločiny, které jsou úmyslné, lze uložit vězení na více než 3 roky nebo doživotní vězení.

(2) Všechny ostatní trestné činy jsou přestupky.³⁹

§81 (1) Kdo jinému z hrubé nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři roky.

(2) Každý, kdo způsobí smrt člověka z nedbalosti, poté co se dostal do stavu opilosti, nevyločíme-li příčetnost před činem, ačkoliv mohl předvídat, že se chystá vykonat činnost, která by v tomto stavu ohrozila život, zdraví nebo fyzickou bezpečnost jiné osoby.

(3) Kdo způsobí hrubou nedbalostí smrt většího počtu osob v případě uvedeném v odstavci 2, bude potrestán odnětím svobody až na pět let.⁴⁰

---

³⁷ Nejlepší příklady opatření pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Evropská unie: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-15252-8.

³⁸ Nejlepší příklady opatření pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Evropská unie: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-15252-8.

³⁹ Rakouský trestní zákoník [online]. Rakousko: Legislationline, 2020 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.legislationline.org/download/id/8548/file/Austria_CC_1974_am122019_de.pdf

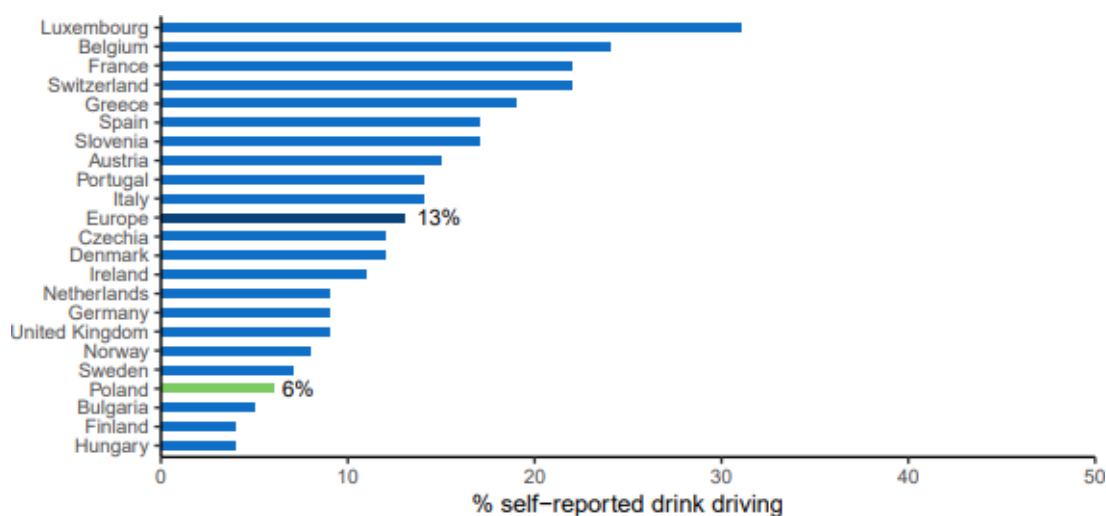
⁴⁰ Rakouský trestní zákoník [online]. Rakousko: Legislationline, 2020 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.legislationline.org/download/id/8548/file/Austria_CC_1974_am122019_de.pdf

§287 (1) Každý, kdo se, byť jen z nedbalosti, požitím alkoholu nebo jiné návykové látky dostane do omamného stavu opilosti a spáchá čin, který vzhledem k jeho stavu bude pouze přečin, bude potrestán odnětím svobody až na tři roky. Trest nesmí být přísnější než trestný čin spáchaný vlivem alkoholu. ⁴¹

9.3. Polsko

Polsko má jednu z nejnižších frekvencí řízení pod vlivem alkoholu a návykových látek.

Obrázek 7 - Polsko EU limit

Polsko má stejný bodový systém jako u nás v České republice. Rozdíl je jenom v tom, že oproti našim 12 bodům v Česku, mají maximálně přidělených 24 bodů. U začínajících řidičů je hranice nižší a to jsou 4 body. Přestupky jsou ohodnoceny jinak než u nás, nejvýše lze za jeden přestupek získat i 10 bodů. Deset

se přiděluje právě pro řízení pod vlivem alkoholu a návykových látek.

Od roku 2015 všichni řidiči, kteří byli dopadeni za řízení auta pod vlivem alkoholu, musí projít rehabilitačním kurzem, aby mohli dostat zpět své řidičské oprávnění. Alkoholový zámeček je stále dobrovolným.

⁴¹ Rakouský trestní zákoník [online]. Rakousko: Legislationline, 2020 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.legislationline.org/download/id/8548/file/Austria_CC_1974_am122019_de.pdf

Tabulka 8 - Limit alkoholu Polsko

Povolené množství alkoholu	Promile
Obecná populace	0,2
Začínající řidič	0,2
Profesionální řidič	0,2

9.3.1. Tresty způsobené vlivem alkoholu

Tabulka 9 - Tresty způsobené vlivem alkoholu Polsko

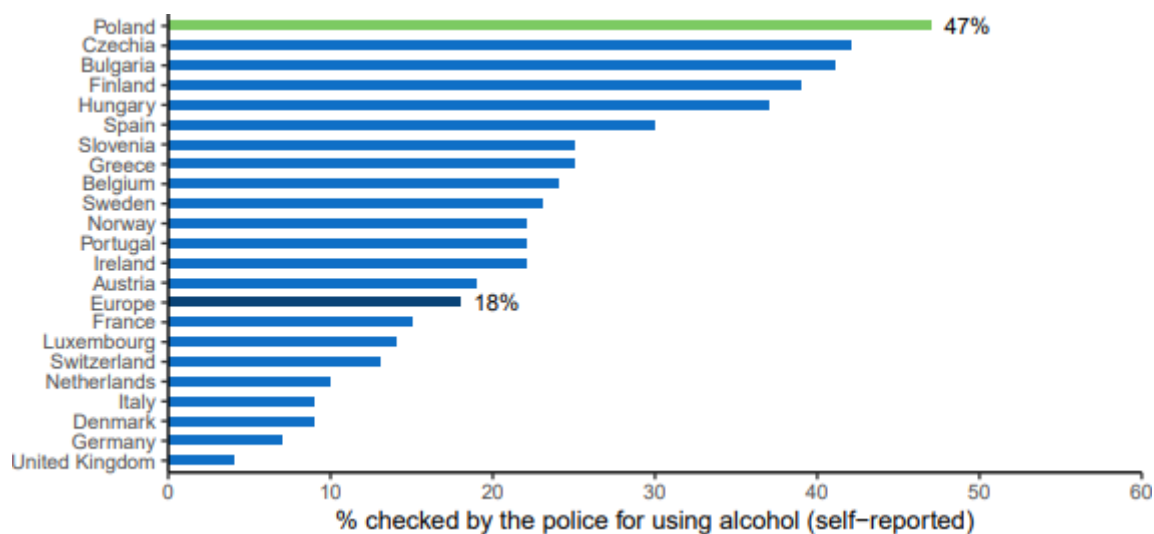
Promile alkoholu	Odebraná licence/trest	Pokuty (v eurech)	Trestné body	Vazba	Jiné
0,2 – 0,5 ‰	Odebrání řidičského oprávnění od 6 měsíců – 3 let (rozhoduje soud)	Pokuta může být až 1135 € Nebo vězení (rozhoduje soud)	10	1 měsíc	-
> 0,5 ‰	Odebrání řidičského průkazu od 1 roku – 15 let (rozhoduje soud)	Rozhoduje soud	10	Až 2 roky	Pokuta od 1135 € - 13 619 €
Způsobení nehody pod vlivem bez fatálního dopadu	Zákaz řízení od 3-15 let	-	-	Vězení až 4,5 let	Finanční pokuty od 2270 € - 13 619 €

Způsobení nehody pod vlivem se zraněním nebo úmrtím	Zákaz řízení na celý život	-	-	Vězení od 2-12 let	Finanční pokuty od 2270 € - 13 619 €
Způsobení katastrofické nehody pod vlivem	Zákaz řízení na celý život	-	-	Vězení od 3-12 let	Finanční pokuta od 2270 € - 13 619 €
Recidiva – řízení s alkoholem v krvi > 0,5‰ (první opakování)	Zákaz řízení 1-15 let	Pokuta	-	Omezení svobody nebo odnětí svobody až na 2 roky	Finanční pokuta od 1135 € - 13 619 €
Recidiva – řízení s alkoholem v krvi > 0,5‰ (druhé opakování)	Zákaz řízení 3-15 let	-	-	Vězení od 3 měsíců – 5 let	Finanční pokuta od 2270 € - 13 619 €
Recidiva – řízení s alkoholem v krvi > 0,5‰ (třetí opakování)	Zákaz řízení na celý život	-	-	Vězení od 3 měsíců- 5 let	Finanční pokuta od 2270 € - 13 619 €

42

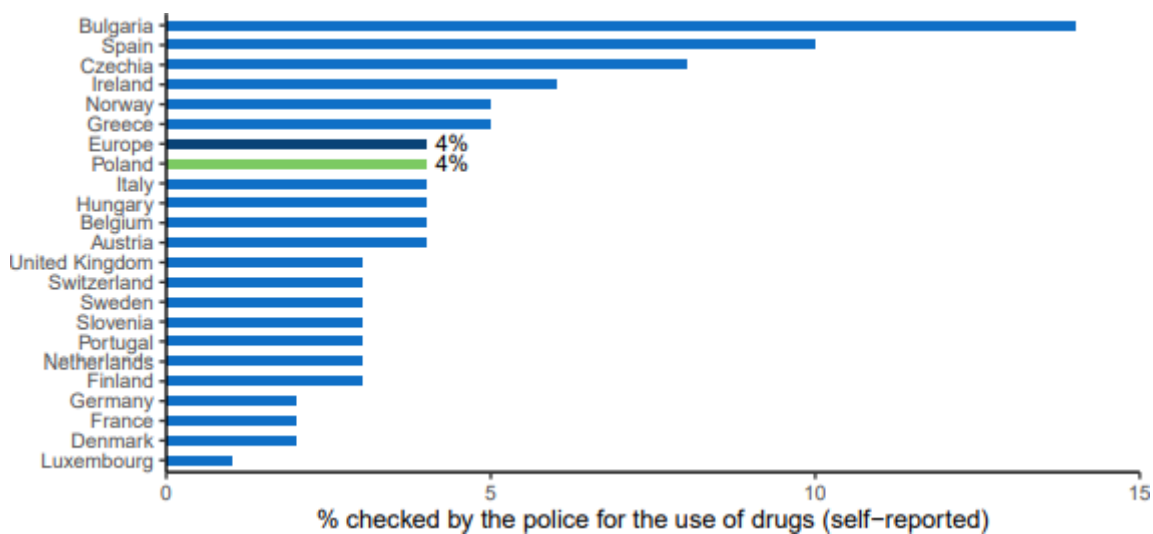
⁴² Drink driving [online]. Polsko: SOBER MOBILITY ACROSS ROAD TRANSPORT, 2020 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://etsc.eu/wp-content/uploads/SMART-COUNTRY-ANALYSIS_POLAND_04.pdf

Procento řidičů, kteří uvedli, že byli zkontrolováni policií kvůli požití alkoholu alespoň jednou za posledních 12 měsíců. Zde můžeme vidět, že skoro polovina byla zkontrolována.

Obrázek 8 - Polsko alkohol kontrola

Procento řidičů, kteří uvedli, že byli zkontrolováni policií kvůli požití drog alespoň jednou za posledních 12 měsíců.

Obrázek 9 - Polsko drogy kontrola

9.3.2. Polský trestní zákoník – Zákon ze dne 6. června 1997

Článek 7 §1

Trestný čin, je buď trestným činem nebo přestupkem.

§2 Trestný čin, je zakázaný čin, za který hrozí trest odnětí svobody nejméně na 3 roky nebo přísněji.

§3 Přestupek je zakázané jednání, za které lze uložit pokutu vyšší než 30násobek denní pokuty, trest omezení na svobodě nebo trest odnětí svobody, nepřekračující měsíc. ⁴³

Článek 93

Soud může uložit preventivní opatření, které spočívá v nasazení do léčebného ústavu, je-li to nezbytné k zabránění opakovaného spáchání ze strany pachatele závislostí na alkoholu nebo na jiné návykové látce. Před uložením opatření, soud vyslechne psychologa či psychiatra. ⁴⁴

Článek 96. §1

Při ukládání trestu odnětí svobody bez podmíněného odkladu jeho výkonu, za přečin spojený se závislostí alkoholu nebo jiné návykové látky, může soud rozhodnout o uzavření pachatele do léčebného ústavu k odvykací léčbě, pokud je vysoká pravděpodobnost, že spáchá další trestný čin spojený s jeho závislostí.

§2 Pokud byl pachatel odsouzen k trestu odnětí svobody, opatření ve článku 96. §1 se neuloží. ⁴⁵

9.4. Slovensko

Na Slovensku mají podobný systém jako v Rakousku. Jedná se o systém třikrát a dost. Oproti Rakousku je systém o něco přísnější. Jakmile řidič spáchá tři závažné zločiny hned v jednom roce, hrozí mu odebrání řidičského průkazu. Zpět ho dostane jenom v případě, že absolvuje povinné přezkoušení v autoškolě. Řízení pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek zde může přijít až na 1000 euro. S tím zároveň hrozí zákaz řízení až na 5 let.

---

⁴³ JASIŃSKI, Wojciech a Karolina KREMENS. *Polský trestní zákoník*. Polsko: Alphen aan den Rijn, The Netherlands : Kluwer Law International, 2019. ISBN 978-9403513249.

⁴⁴ JASIŃSKI, Wojciech a Karolina KREMENS. *Polský trestní zákoník*. Polsko: Alphen aan den Rijn, The Netherlands : Kluwer Law International, 2019. ISBN 978-9403513249.

⁴⁵ JASIŃSKI, Wojciech a Karolina KREMENS. *Polský trestní zákoník*. Polsko: Alphen aan den Rijn, The Netherlands : Kluwer Law International, 2019. ISBN 978-9403513249.

9.4.1. Trestní zákoník Slovenska

§8 Trestný čin

Trestný čin je protiprávní čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně. ⁴⁶

§10 Přečin

(1) Přečin je

- a) Trestný čin spáchaný z nedbalosti nebo
- b) Úmyslný trestný čin, za který tento zákon ve zvláštní části stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let.

§11 Zločin

(1) Zločin je úmyslný trestný čin, za který tento zákon ve zvláštní části stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let. ⁴⁷

§289 Ohrožení pod vlivem návykové látky

(1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku,

- a) Ačkoliv byl za takový čin v posledních dvaceti čtyřech měsících odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn
- b) Ačkoliv byl za obdobný čin spáchaný pod vlivem návykové látky v posledních dvaceti čtyřech měsících postižen, nebo
- c) Způsobil, byť i z nedbalosti, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku,

Bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, vykonává-li ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem

---

⁴⁶ Slovenský trestní zákon. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-055-2.

⁴⁷ Slovenský trestní zákon. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-055-2.

návykové látky, činnost, při které by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při nichž je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména jestliže řídí prostředek hromadné dopravy. ⁴⁸

---

⁴⁸ Slovenský trestní zákon. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. *Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci)*. ISBN 80-7338-055-2.

10. Národní strategie bezpečnosti silničního provozu 2021-2030

Strategie BESIP pro roky 2021-2030 má za úkol snížit počet usmrčených a těžce zraněných osob na pozemních komunikacích o polovinu.

Oblast s nejvyšším potenciálem ke snížení počtu závažných dopravních nehod byla identifikovaná nepřiměřená rychlost. S nepřiměřenou rychlostí se často pojí použití alkoholu či jiné návykové látky. Řidič není schopný vyhodnotit situaci,

a proto může dojít k dopravní nehodě.

Členské země Evropské unie schválily určitý seznam opatření. Tyto opatření budou od 6.července 2022 součástí povinné výbavy vozidel. Jedno z opatření bude alkoholový imobilizér. Jde o usnadnění montáže alkoholového imobilizéru (osobní vozidla, dodávky, nákladní vozidla, autobusy); standardizované rozhraní, které usnadňuje pozdější montáž alkoholových imobilizérů do motorových vozidel.⁴⁹

Řidič pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky se častěji přiklání k rizikovému chování a porušování pravidel silničního provozu. Jízda pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek přispívá ke vzniku vážných nehod. Odhaduje, že alkohol se podílí na 25 % všech úmrtích na silnici.

---

⁴⁹ *Strategie BESIP 2021-2030* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2021 [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.ibesip.cz/Besip/media/Besip/data/web/Strategie-BESIP-2021-2030.pdf>

11. Praktická část

V mé praktické části jsem se zabývala následujícími otázkami, které jsem položila čtyřem příslušníkům policie České republiky. Příslušníci nechtěli být jmenováni, tudíž jsem jejich přání vyhověla. Vybrala jsem metodu kvalitativního výzkumu z důvodu osobního setkání s příslušníky Policie ČR, kteří se přímo této problematice věnují.

Mým cílem bylo zjistit, jak nejefektivněji předejít recidivě páchané v dopravě pod vlivem alkoholu nebo návykových látek. Dále jsem zjišťovala, zda jsou tresty přiměřené nebo ne.

1. Jak nejefektivněji předejít recidivě v dopravě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek?

Respondent č. 1

Zvýšit trestní sazby za tuto protiprávní činnosti a přestat ji bagatelizovat.

Respondent č. 2

Těžká otázka. Asi výchovou v rodině. Ale co se týká policie, tak hlavně prevencí hned útlém věku.

Respondent č. 3

Určité působení hlídek v terénu, kontroly vozidel. Řidiči, kteří mají zákon na háku, tak těm to bude stejně jedno. Hlídky venku jsou běžně a řidiči stále opilí jezdí. Určitě taky prevence ve školách, na diskotékách. A rozhodně výchova v rodině. Pokud to dítě vidí u rodiče, že je zásadový a nejedí pod vlivem alkoholu, tak to neudělá.

Respondent č. 4

Zpřísnění trestů, aby to řidiče odradilo. Hlavně je to výchovou a určitou sociální vrstvou, ale to není vždy. Jezdit pod vlivem může i vzdělaný člověk, učitel nebo inženýr.

2. Myslíte si, že jsou tresty přiměřené? Pokud ne, myslíte, že by měly být vyšší/nížší?

Respondent č. 1

Nemyslím, tresty jsou zcela nepřiměřené, což se následně promítá právě v opakované recidivě pachatelů. Měl by se zvést stejný systém jako například u krádeží v druhém odstavci – recidiva je následně trestána tvrdším postihem.

Respondent č. 2

Pokud by se tresty dávaly tak, jak to zákonodárce myslel, tak by tresty byly dostačující, ale když dáme menší trest, nikdo se nám neodvolá a my máme splněno. Pro naše orgány je to důležitější. Osobně si myslím, že peněžitý trest má určitě efekt, ale musí být tak, aby bolel.

Respondent č. 3

Tresty jsou přiměřené, ale jde o to, zda to soudy umí správně používat. Ale opakovaně se dávají mírné tresty, přestože člověk jízdu pod vlivem páchá opakovaně.

Respondent č. 4

Rozhodně nejsou.

3. Setkal/a jste se s úmyslným ujžděním před policií, kdy byl řidič pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky?

Respondent č. 1

Osobně ne.

Respondent č. 2

Dost často.

Respondent č. 3

Každý druhý případ.

Respondent č. 4

Zrovna nedávno, byla i střelba do vzduchu. Řidič naboural a přišlo vyjádření, že se jednalo o trestný čin pod vlivem alkoholu.

4. Myslíte si, že recidivy pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky v dopravě přibývá? Pokud ano, proč je tomu tak?

Respondent č. 1

Pokud člověk sleduje média, je mu jasné, že recidiva je dosti ožehavým tématem i pro laickou veřejnost. U článků, kdy ujžděl pachatel pod vlivem opiátů

a psychotropních látek či alkoholu a je několikrát trestán pro stejnou protiprávní činnost a jediným výsledkem je udělení dalšího zákazu řízení.

Respondent č. 2

Záleží dost na období. Záleží na sociální postavení, zda mají práci, nemají práci. Rozhodně je převaha drog. A dost je vyrovnané i to, že to není jenom doména chlapů. Myslím si, že dnes už je to 60 % ku 40 %, kdy ženy se dostávají pomalu na stejnou příčku k mužům a páchají tento zločin.

Respondent č. 3

Myslím si, že se jedná o setrvalý stav. Poměr alkoholu vůči drogám, tam jednoznačně vítězí ty drogy. Jednu chvíli to bylo vyrovnaná, ale teď už je asi jasno.

Respondent č. 4

Myslím si, že stav je furt stejný. Další kritérium taky je, jak moc jsme úspěšný my. Nebudeme si dělat iluze, že když my za rok chytíme deset řidičů, že je jich nejezdí pět set. Prostě jak se nám podaří pochytat. Někdy jich chytíme padesát, někdy zase sto. Když zastavím dvojnásobek lidí, tak jich chytíme třeba sto lidí. Když nás bude trojnásobek, tak chytíme pět set lidí. Jednoznačně se to překlátilo na drogy, alkoholu je méně.

5. Je u nás bodový systém dostačujícím opatřením proti opakovanému řízení pod vlivem alkoholu nebo by se měl zavést povinný rehabilitační program či alkoholový zámeček pro řidiče?

Respondent č. 1

Bodový systém jako takový je za mě zaměřen spíše na "kočírování" jiných přestupků v dopravě a dost dobře plní svou úlohu. Vzhledem k tomu, že řidič pod vlivem OPL/alkoholu vždy přijde o ŘO v případě prokázání viny, bodový systém je v tomto případě nepodstatný. Z mého úhlu pohledu prevence vyčerpala své možnosti a je na čase jednat represivně. Recidivisti nejsou lidé, kteří by tuto trestnou činnost páchali z nouze či pod tlakem závislosti (na rozdíl od např. majetkové trestné činnosti z důvodu závislosti na OPL). Recidivisti řízení pod vlivem jsou si dobře vědomi, co dělají, proč a jaké to pro ně má následky a jedná se o zcela vědomou a neomluvitelnou protiprávní činnost, která jim nikterak neslouží například k zajištění obživy či příjmu jako u výše zmíněné majetkové trestné činnosti závislých.

Respondent č. 2

Já si myslím, že jediný význam by měl alkoholový zámek, že auto by nenastartovalo.

Respondent č. 3

Bodový systém je naprosto dostačující. Myslím, že víc jak sedm bodů se nebere. Co by stálo za zmínku je, že pokud odmítne je přešupek, ale když má 2‰ měl by to být trestný čin, jako to bývalo kdysi.

Respondent č. 4

Bodový systém není dostačujícím. Trest by měl být tak krutý, aby si nikdo nedovolil páchat znovu recidivu. I peněžní tresty by měly být o něco vyšší.

11.1. Shrnutí

V první otázce respondenti navrhli spoustu opatření, které mohou vést ke snížení recidivy. V mé práci jsem jako jedno z opatření navrhovala prevenci v útlém věku. Čím dříve se děti budou vzdělávat v bezpečnosti v dopravě, tím méně bude incidentů v dopravě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek. Na tom se shodli respondent č. 2 a č. 3. Jisté opatření by mohlo být i zvýšení trestů, ale jak sami policisté řekli, dost často to lidem nezabrání konat recidivu znovu a znovu.

V druhé otázce jsme řešili, zda jsou tresty přiměřené. Zde to bylo půl na půl. Respondent č. 1 a č. 4 si myslí, že tresty jsou nepřiměřené. S tímto tvrzením naprosto souhlasím. Já sama jsem též toho názoru, že tresty by měli být o něco vyšší. Lidé by možná rozmysleli jízdu pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky. Respondent č. 2 a č. 3 se shodli na tom, že tresty jsou přiměřené. Bohužel ale soudy dávají mírné tresty, což vede k opakování jízdy pod vlivem.

Třetí otázkou bylo ujíždění před policií. Respondent č. 1 se s tím osobně nesetkal. Další tři respondenti se s ujížděním několikrát potýkali. Jeden z respondentů dokonce zažil i střelbu při ujíždění před policií.

Všichni respondenti ve čtvrté otázce mají stejný názor. Recidiva neroste, ani neklesá, ale stav se stále stejný. V dnešní době se ale vyskytuje více případů spojených s návykovou látkou než s alkoholem. Zároveň už se nejedná pouze o mužské pohlaví, které by páchalo tyto zločiny, ale dost často v tom figurují

i ženy. Respondent č. 2 dokonce zmínil, že dnes zhruba 40 % těchto trestných činů páchají ženy.

V poslední otázce byla řešena problematika bodového systému, zda je dostatečný nebo ne. Pouze respondent č. 3 si myslí, že bodový systém je zcela dostačující. Respondent č. 1 zmínil, že prevence vyčerpala své možnosti a mělo by se jednat represivně. Bohužel jediná možná cesta, jak předejít recidivě pod vlivem návykových látek, je častá kontrola vozidel. V tomto případě by byl dobrý přístroj, podobný alkoholovému zámku, který by ale místo alkoholu naměřil hodnotu drog. Návykové látky se ale dost často zjišťují z krve. Respondent č. 2 zmínil, že jediné opatření, které by mělo doprovázet bodový systém, je alkoholový zámek. Nutné by ale bylo, ale alkoholový zámek byl uzákoněn a nainstalován do aut recidivistů, aby se předešlo opakovanému řízení pod vlivem alkoholu. Respondent č. 4 řekl, že bodový systém je dostačující, ale peněžní pokuty by měly být ještě vyšší, aby se člověk poučil.

12. Závěr

V případě, že recidivista stále řídí pod vlivem alkoholu nebo návykové látky, tresty se dávají dle trestního řádu.

Bezpečnost v dopravě je důležitý aspekt. K tomu, aby se předešlo k páchání recidivy, je důležitá časná předškolní a školní výuka nebo řidičský výcvik. Lidé pod vlivem alkoholu nebo návykové látky za volant usedají opakovaně. Tyto návykové látky na každého řidiče působí jinak. Jistý rozdíl je i mezi alkoholem a jinou návykovou látkou. Řidiči přicházejí o schopnost vyhodnocovat situace a z tohoto důvodu vznikají dopravní nehody. U alkoholu se dá zhruba zjistit, kdy z těla vyprchá, u jiných návykových látek je tomu jinak. Mohou v těle zůstat i delší dobu.

Opatření, která by mohla zamezit páchání recidivy, jsou bodový systém, alkoholový zámeček, rehabilitační program, kampaně, vzdělávání v oblasti silniční bezpečnosti anebo dechové zkoušky. Čím víc policisté budou dělat náhodné kontroly motorových vozidel, mohou objevit více recidivistů, páchající trestný čin. V další kapitole bylo srovnání dopravních nehod pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek za rok 2021 a 2020. Dle statistik dopravních nehod přibývá a nejčastěji se stávají v hlavním městě Praze.

Každá země v Evropské unii má vlastní toleranci alkoholu. U nás v České republice, je povolena nulová tolerance. Oproti tomu ale v Německu nebo v Rakousku je určitá hranice. Německo má povoleno 0,5 ‰. V okolních zemích ale platí i jiné tresty. Například v Rakousku, kde platí pravidlo třikrát a dost. Pokud zde řidiči opakovaně porušují pravidla a řídí pod vlivem návykové látky, často je jim řidičské oprávnění odebráno. Aby znovu získali řidičské oprávnění, musí projít rehabilitačním programem. Ten je povinný i v Polsku. Myslím si, že i u nás v České republice by měl být zaveden rehabilitační program, aby recidivisté nezískali své řidičské oprávnění tak jednoduše.

Mojí praktickou částí byly rozhovory. Měla jsem připravených pět otázek:

- Jak nejeftivněji předejít recidivě v dopravě pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek?
- Myslíte si, že jsou tresty přiměřené? Pokud ne, myslíte, že by měly být vyšší/nížší?

- Setkal/a jste se s úmyslným ujížděním před policií, kdy byl řidič pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky?
- Myslíte si, že recidivy pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky v dopravě přibývá? Pokud ano, proč je tomu tak?
- Je u nás bodový systém dostačujícím opatřením proti opakovanému řízení pod vlivem alkoholu nebo by se měl zavést povinný rehabilitační program či alkoholový zámeček pro řidiče?

Tyto otázky jsem položila čtyřem policistům. Společně jsme se shodli na tom, že tresty by měly být rozhodně vyšší, aby se zamezilo opakované jízdě pod vlivem alkoholu a jiné návykové látky. Také by měl být zaveden alkoholový zámeček do motorových vozidel, ale na druhou stranu by to bylo nákladné. Rozhodně by se také měl změnit přístup k recidivistům a měly by se jim ukládat větší tresty. Dle mého názoru, by se měl povinně zavést rehabilitační program, ale pro tyto řidiče nebylo tak snadné získat své řidičské oprávnění zpět.

V práci jsem použila metody komparace, analýzy a syntézy. Diplomová práce měla za cíl analyzovat problematiku jízdy pod vlivem alkoholu a návykových látek spojené s recidivou. Dále cílem bylo provést komparaci se zahraničními zeměmi a navrhnout změny opatření. V praktické části mým cílem bylo pomocí výzkumu zjistit, jak nejlépe předejít páchání recidivy v dopravě.

Cílem mé práce bylo porovnat několik zemí. Porovnála jsem zákony a opatření Německa, Rakouska, Polska a Slovenska. V okolních zemích rozhodně platí přísnější tresty a některé země, například Polsko mají povinný rehabilitační program. Zároveň pokud řidič potřetí řídí motorové vozidlo pod vlivem alkoholu vyšším jak 0,5 promile, řidičské oprávnění už nemůže dostat zpět. Myslím, že takové opatření u nás, by mělo vliv na páchání recidivy pod vlivem alkoholu a řidiči by se poučili. Řidič by po odebrání řidičského oprávnění měli absolvovat znovu zkoušku v autoškole.

V závěru své práce bych chtěla zmínit, že tresty u nás nejsou dostatečné. Z výzkumu vyplývá, že tresty nejsou dostačující. Peněžní tresty by se měly rozhodně zvýšit. Škodlivost recidivy je stále vysoká. Řidiči, kteří ale přišli o své řidičské oprávnění stále řídí a dopouští se recidivy. Jediné opatření na tento problém jsou častější policejní kontroly.

13. Použitá literatura

- NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
- *Statistika nehodovosti za rok 2021* [online]. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2022 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- *Přestupky* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2022 [cit. 2022-01-31]. Dostupné z: <https://www.mdcr.cz/bodovysystem/prestupky>
- *Metodika výuky a hodnocení provinilých řidičů, pachatelů přestupků a trestných činů v dopravě* [online]. Centrum dopravního výzkumu, 2016 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.mdcr.cz/getattachment/Dokumenty/Veda-a-vyzkum/Certifikovane-metodiky/Ostatni-metodiky/Metodika-vyuky-a-hodnoceni-provinilych-ridicu,-pac/ME379D~1.PDF.aspx>
- *Metodika výuky a výcviku pro vstupní vzdělávání zkušební komisaře a pro následné periodické vzdělávání zkušební komisaře* [online]. Brno: Centrum dopravního výzkumu, 2016 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.mdcr.cz/getattachment/Dokumenty/Veda-a-vyzkum/Certifikovane-metodiky/Ostatni-metodiky/Metodika-vyuky-a-hodnoceni-provinilych-ridicu,-pac/ME379D~1.PDF.aspx>
- *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: jedenácté. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-71-7.
- *Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)*. Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.
- ŠUCHA, Matúš. *Dopravní psychologie pro praxi: výběr, výcvik a rehabilitace řidičů*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4113-0.

- *Úplné znění zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)*. Vyd. 5. Praha: Armex, 2010. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-86795-92-8.
- *Usnesení rady ze dne 27. listopady 2003 o boji proti dopadu užívání psychoaktivních látek při dopravních nehodách*. In: . Evropská unie: EUR-lex, 2003, ročník 2003, 32004G0422. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004G0422%2801%29>
- *Doporučení komise ze dne 17. ledna 2001 o nejvyšším povoleném obsahu alkoholu v krvi (BAC) pro řidiče motorových vozidel*. In: . Evropská unie: EUR-lex, 2001, ročník 2001, 32001H0115. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32001H0115>
- *Trestní zákoník Spolkové republiky Německo*. In: . Německo: překlad - beck-online.start, 2014, 01. 01. 2014, není uvedeno. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&groupIndex=1&rowIndex=0>
- *Country profiles* [online]. Evropská unie: European commission, 2018 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/transport/road_safety/statistics-and-analysis/data-and-analysis/country-profiles_en
- *Strategie BESIP 2021-2030* [online]. Praha: Ministerstvo dopravy, 2021 [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://www.ibesip.cz/Besip/media/Besip/data/web/Strategie-BESIP-2021-2030.pdf>
- ANDRES, Josef a Josef MIKULÍK. *Metodika identifikace a řešení míst častých dopravních nehod*. Brno: Centrum dopravního výzkumu, 2001. ISBN 80-902141-9-3.

- Nejlepší příklady opatření pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Evropská unie: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-15252-8.
- JASIŃSKI, Wojciech a Karolina KREMENS. Polský trestní zákoník. Polsko: Alphen aan den Rijn, The Netherlands : Kluwer Law International, 2019. ISBN 978-9403513249.
- Drink driving [online]. Polsko: SOBER MOBILITY ACROSS ROAD TRANSPORT, 2020 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://etsc.eu/wp-content/uploads/SMART-COUNTRY-ANALYSIS_POLAND_04.pdf
- Rakouský trestní zákoník [online]. Rakousko: Legislationline, 2020 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.legislationline.org/download/id/8548/file/Austria_CC_1974_am122019_de.pdf
- CHMELÍK, Jan a kolektiv. Dopravní nehody. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s 30, 40, 41 . ISBN 978-80-7380-311-0
- *Inovativní metoda k odhalování trestných činů v silniční dopravě s využitím elektronických nehodových dat.* Praha: ČVUT - Fakulta dopravní, 2020. ISBN 978-80-01-06704-8.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

14. Seznam obrázků

Obrázek 1 - Německo EU limit	34
Obrázek 2 - Německo alkohol kontrola.....	35
Obrázek 3 - Německo drogy kontrola	36
Obrázek 4 - Rakousko EU limit.....	38
Obrázek 5 - Rakousko alkohol kontrola.....	39
Obrázek 6 - Rakousko drogy kontrola	39
Obrázek 7 - Polsko EU limit.....	41
Obrázek 8 - Polsko alkohol kontrola	44
Obrázek 9 - Polsko drogy kontrola	44

15. Seznam tabulek

Tabulka 1 - Bodový systém.....	20
Tabulka 2 - Nehody zaviněné pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek	28
Tabulka 3 - Dopravní nehody v krajích	29
Tabulka 4 - Statistika dopravní nehod pod vlivem alkoholu a NL 2020	30
Tabulka 5 - Limit alkoholu EU.....	31
Tabulka 6 - Limit alkoholu Německo	35
Tabulka 7 - Limit alkoholu Rakousko.....	38
Tabulka 8 - Limit alkoholu Polsko	42
Tabulka 9 - Tresty způsobené vlivem alkoholu Polsko	42